

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

**“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISHDA INNOVATSIYALARNI
KENG JORIY QILISH VA BARQAROR IQTISODIYOTNI
INSTITUTSIONAL TARAQQIY ETTIRISH DOLZARBLIGI**

**INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF A SUSTAINABLE
ECONOMY AND WIDE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS
DURING THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY**

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УСТОЙЧИВОЙ
ЭКОНОМИКИ И ШИРОКОЕ ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИЙ ПРИ
ПЕРЕХОДЕ К “ЗЕЛЕННОЙ” ЭКОНОМИКЕ**

Onlayin xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari

2024-yil 20-may

MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Google
Scholar

doi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

III shu'ba

YANGI O'ZBEKISTONDAGI KO'P VEKTORLI, PROGMAKIK,
KONSEPTUAL ISLOHOTLARIDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI
KENG JORIY ETISH ORQALI TARKIBIY O'ZGARTIRISHLARNI
CHUQURLASHTIRISH

Section III

DEEPENING STRUCTURAL CHANGES DUE TO WIDE
IMPLEMENTATION OF "GREEN" ECONOMY
IN MULTI-VECTOR PROGRAMMATIC, CONCEPTUAL REFORM
IN THE NEW UZBEKISTAN

III секция

УГЛУБЛЕНИЕ СТРУКТУРНЫХ ПЕРЕМЕН ЗА СЧЕТ
ШИРОКОГО ВНЕДРЕНИЯ "ЗЕЛЕННОЙ" ЭКОНОМИКИ
В МНОГОВЕКТОРНЫХ ПРОГРАМАТИЧЕСКИХ,
КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ РЕФОРМАХ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSION FAOLIYATNING AHAMIYATI VA O'RNI

Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li

Namangan muhandislik texnologiya instituti
“Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti” ixtisosligi bo'yicha
2-kurs tayanch doktranti

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyat iqtisodiy o'sish va raqobatdosh ustunlikni oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Innovatsiyalar yangi mahsulotlar, xizmatlar va jarayonlarni ishlab chiqishga yordam beradi va shu bilan samaradorlikni oshiradi. O'zbekiston hukumati tadqiqot va ishlanmalar, texnologik yutuqlar va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan turli siyosat va tashabbuslar orqali innovatsiyalar uchun qulay muhitni faol ravishda ilgari surmoqda. Qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish va axborot texnologiyalari kabi muhim tarmoqlar iqtisodiyotni diversifikatsiya va modernizatsiya qilishga hissa qo'shayotgan muhim innovatsiyalarni tadbiriq qilishni qo'llab-quvvatlam-oqda. Innovatsion amaliyotlarning integratsiyasi nafaqat tovar va xizmatlar sifatini yaxshilaydi, balki yangi bozorlar va investitsiya imkoniyatlarini ham ochadi. Ushbu transformativ yondashuv barqaror rivojlanish va O'zbekistonni jahon iqtisodiyotida dinamik o'yinchi sifatidagi o'rnini egallash uchun muhim ahamiyatga ega. Shu bois tadbirkorlik subyektlarida innovatsiyalar madaniyatini oshirish O'zbekistonda uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlik va o'sishga erishish uchun muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: innovatsiyalar, xo'jalik yurituvchi subyektlar, iqtisodiy o'sish, O'zbekiston, texnologiya, tadqiqot va ishlanmalar, raqobatbardoshlik, tadbirkorlik.

Abstract: In the Republic of Uzbekistan, innovative activity in business entities plays a decisive role in increasing economic growth and competitive advantage. Innovation helps develop new products, services and processes, thereby increasing productivity. The government of Uzbekistan is actively promoting an environment conducive to innovation through various policies and initiatives aimed at supporting research and development, technological advancements, and entrepreneurship. Important sectors such as agriculture, production and information technologies are implementing important innovations that contribute to the diversification and modernization of the economy. The integration of innovative practices not only improves the quality of goods and services, but also opens up new markets and investment opportunities. This transformative approach is important for sustainable development and for Uzbekistan to take its place as a dynamic player in the world economy. Therefore, increasing the culture of innovation in business entities is important for achieving long-term economic stability and growth in Uzbekistan.

Key words: innovations, economic entities, economic growth, Uzbekistan, technology, research and development, competitiveness, entrepreneurship.

Аннотация: В Республике Узбекистан инновационная деятельность субъектов хозяйствования играет решающую роль в повышении экономического роста и конкурентных преимуществ. Инновации помогают разрабатывать новые продукты, услуги и процессы, тем самым повышая производительность. Правительство Узбекистана активно продвигает среду, способствующую инновациям, посредством различных политик и инициатив, направленных на поддержку исследований и разработок, технологических достижений и предпринимательства. Важные отрасли, такие как сельское хозяйство, производство и информационные технологии, внедряют важные инновации, которые способствуют диверсификации и модернизации экономики. Интеграция инновационных практик не только повышает качество товаров и услуг, но и открывает новые рынки и инвестиционные возможности. Этот преобразующий подход важен для устойчивого развития и для того, чтобы Узбекистан занял свое место в качестве динамичного игрока в мировой экономике. Поэтому повышение культуры инноваций в субъектах предпринимательства важно для достижения долгосрочной экономической стабильности и роста в Узбекистане.

Ключевые слова: инновации, субъекты хозяйствования, экономический рост, Узбекистан, технологии, исследования и разработки, конкурентоспособность, предпринимательство.

KIRISH

Innovatsiyalar, ayniqsa, jadal rivojlanayotgan jahon bozorlarida iqtisodiy o'sish va rivojlanishning hal qiluvchi omili sifatida tobora e'tirof etilmoqda. O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlari o'rtasida innovatsion faoliyatning ahamiyatini beqiyosdir. Mamlakat ko'proq diversifikatsiyalangan va bilimga asoslangan iqtisodiyotga o'tayotgan bir paytda raqobatbardoshlikni oshirish, samaradorlikni oshirish va barqaror iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlash uchun innovatsiyalarni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega hisoblanmoqda.

Tarixan O'zbekiston iqtisodiyoti qishloq xo'jaligi va resurslarni qazib olish kabi an'anaviy tarmoqlarga juda tayanib kelgan. Biroq so'nggi yillarda innovatsiyalarni rag'batlantirish va turli sohalarni modernizatsiya qilish yo'lida strategik o'zgarishlar yuz berdi. Ushbu o'tish O'zbekistonni jahon iqtisodiyotiga integratsiyalash va fuqarolarning hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan kengroq amaliy ishlarni qilishga undamoqda. Hukumat innovatsion faoliyatni, jumladan, ilmiy-tadqiqot va ishlanmalarga, texnologik infratuzilma va ta'limga investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qator siyosat va tashabbuslarni amalga oshirdi. Masalan: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.05.2018 y. PQ-3697-son "Faol tadbirkorlik va innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni yaratish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori, bundan tashqari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022-y. PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonidagi "milliy iqtisodiyotni jadal rivojlantirish va yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash" strategik maqsadiga erishish uchun tadbirkorlik subyektlarida innovatsiyani ro'lini oshirish orqali erishishimiz mumkin (2).

O'zbekistondagi tadbirkorlik subyektlari bu innovatsion o'zgarishlarning boshida turibdi. Ular ilg'or texnologiyalarni tobora ko'proq o'zlashtirmoqda, yangi mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqmoqda va yangi biznes modellarni o'rganmoqda. Bu sa'y-harakatlar nafaqat alohida kompaniyalarning rivojlanishiga yordam beradi, balki mamlakatning umumiy iqtisodiy barqarorligi va o'sishiga ham hissa qo'shadi. Jumladan, qishloq xo'jaligidagi innovatsiyalar, masalan, dehqonchilikning aniq usullarini joriy etish hosildorlik va barqarorlikni sezilarli darajada oshirdi. Xuddi shunday, ishlab chiqarish sektori ham avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalarni o'zlashtirish, samaradorlik va mahsulot sifatini oshirish orqali yutuqlarga erishishilmoqda.

Bundan tashqari, tadbirkorlik subyektlari ichida innovatsiyalarni rag'batlantirishda tadbirkorlikning o'rni muhim. Tadbirkorlar yangi g'oyalar va istiqbollarni olib kelishadi, bu esa ko'pincha tarmoqlarni qayta shakllantira oladigan buzuvchi texnologiyalar va biznes modellarning rivojlanishiga olib keladi. O'zbekiston hukumati moliyalashtirish va inkubator dasturlari orqali tadbirkorlik ekotizimini faol ravishda qo'llab-quvvatlammoqda.

Umumiy qilib aytadigan bo'lsak, innovatsion faoliyat O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlari uchun iqtisodiy rivojlanishning tamal toshi hisoblanadi. Innovatsiyalarni o'zlashtirgan holda, bu subyektlar nafaqat o'zlarining raqobatbardoshligini oshiradilar, balki mamlakatning kengroq iqtisodiy o'zgarishiga ham hissa qo'shadilar. O'zbekiston rivojlanishda davom etar ekan, innovatsiyalarning roli barqaror va inklyuziv o'sishga erishishda ajralmas bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METADOLOGIYASI

O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatning ahamiyati va o'rni turli ilmiy tadqiqotlar obyekti bo'lib kelgan. Tadqiqotimiz davomida o'rganib chiqqan olimlarimiz adabiyoti tahlili Quyidagicha ta'kidlanadi

1. Karimov va Usmonovning: Mualliflar tadqiqoti innovatsiyalarni rag'batlantirishda davlat siyosatining muhim rolini ko'rsatadi. Mualliflarning ta'kidlashicha, tartibga soluvchi islohotlar va moliyaviy rag'batlantirish turli sohalarda tadqiqot va ishlanmalar faoliyatini sezilarli darajada rag'batlantirdi. Ular ta'sirni maksimal darajada oshirish uchun innovatsion strategiyalarni milliy iqtisodiy maqsadlarga moslashtirish muhimligini ta'kidlaydilar.
2. Tursunova: Qishloq xo'jaligi sektoriga e'tibor qaratgan holda, ushbu maqolada aniq dehqonchilik va biotexnologiya kabi innovatsion amaliyotlar mahsuldorlikni qanday o'zgartirganini ko'rib chiqadi. Muallif ushbu texnologiyalar barqaror qishloq xo'jaligi amaliyotiga va hosildorlikni oshirishga, shu orqali mamlakatning oziq-ovqat xavfsizligi va eksport salohiyatiga qanday hissa qo'shganini ko'rsatadigan amaliy tadqiqotlarni taqdim etadi.
3. Yo'ldoshev: Ushbu tadqiqot O'zbekistondagi tadbirkorlik landshaftini va uning innovatsiyalarni rivojlantirishdagi rolini o'rganadi. Yo'ldoshevning ta'kidlashicha, innovatsion yechimlarni joriy etish va an'anaviy biznes modellarni buzishda startaplar va kichik bizneslar sonining ortib borayotgani hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tadqiqot qo'llab-quvvatlovchi tadbirkorlik ekotizimining, jumladan, kapitalga kirish va murabbiylik muhimligini ta'kidlaydi.
4. Axmedov va Salimovanning: Ushbu maqola avtomatlashtirish, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarning qanday joriy etilishini o'rganilib, ishlab chiqarish sektorining raqamli transformatsiyasini o'rganadi. samaradorlik va mahsulot sifatini oshiradi. Mualliflar ushbu transformatsiya bilan bog'liq qi-

yinchiliklar va imkoniyatlarni muhokama qilib, raqamli ko'nikmalar va infratuzilmaga doimiy sarmoya kiritish zarurligini ta'kidlaydilar.

5. Rashidovning tadqiqoti innovatsiyalar iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishga qanday hissa qo'shishi haqida makroiqtisodiy nuqtai nazarni beradi. Tadqiqot qishloq xo'jaligi va tabiiy resurslar kabi an'anaviy tarmoqlarga qaramlikni kamaytirish, yuqori texnologiyali tarmoqlarning o'sishiga ko'maklashish va O'zbekistonni jahon iqtisodiyotiga integratsiyalashda innovatsiyalarning rolini ta'kidlaydi. Tadqiqot innovatsiyalarga asoslangan o'sishni davom ettirish uchun siyosat tavsiyalarini taklif qiladi.

Ushbu tadqiqotlar O'zbekiston tadbirkorlik subyektlarida innovatsiyalarning ko'p qirraliligini umumiy tarzda ta'kidlaydi. Ular erishilgan muhim yutuqlar va amalga oshirilayotgan vazifalarni ta'kidlab, mamlakatda iqtisodiy o'sish va diversifikatsiyani ta'minlashda innovatsiyalarning muhim rolini ta'kidlaydi (3).

TAHLIL VA NATIJALAR

Innovatsiyalar O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy rivojlanishi va tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardosh o'rnini egallashida hal qiluvchi rol o'ynaydi. So'nggi yillarda mamlakatda innovatsion faoliyatni rag'batlantirish iqtisodiy o'sishni ta'minlash, samaradorlikni oshirish va umumiy ishbilarmonlik muhitini yaxshilash vositasi sifatida tobora ko'proq e'tirof etilmoqda. O'zbekiston tadbirkorlik sub'yektlarida innovatsion faoliyatning ahamiyati va o'zni hukumatning turli tashabbuslari, innovatsion markazlarning tashkil etilishi, xususiy sektorning yangi texnologiyalar va jarayonlarni o'zlashtirishga qaratilgan tafakkurining rivojlanib borishi orqali ko'rish mumkin.

O'zbekiston hukumati innovatsiyalar uchun qulay muhit yaratishda faollik ko'rsatmoqda. Bu sodiqlik ilmiy tadqiqotlar, texnologik taraqqiyot va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishga qaratilgan ko'plab islohotlar va siyosatda yaqqol namoyon bo'lmoqda. Bu boradagi muhim bosqichlardan biri 2017-yilda Innovatsion rivojlantirish vazirligining tashkil etilishi bo'ldi. Ushbu vazirlik iqtisodiyotning turli tarmoqlarida innovatsion faoliyatni muvofiqlashtirish va qo'llab-quvvatlash bilan shug'ullanadi. Uning tashabbuslari ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar loyihalarini moliyalashtirish, xalqaro hamkorlikka ko'maklashish va mahalliy korxonalarni innovatsion imkoniyatlarini oshirish uchun o'qitish va resurslar bilan ta'minlashni o'z ichiga oladi (4).

Bundan tashqari, hukumat startaplar va kichik va o'rta korxonalarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha turli dasturlarni joriy etilmoqda, bunda ularning innovatsiyalarni rivojlantirishdagi muhim roli e'tirof etildi. Jumladan, "Startap tashabbusi" dasturi innovatsion g'oyalarga ega bo'lgan yosh tadbirkorlarni moliyalashtirish, mentorlik va inkubatsiya xizmatlarini ko'rsatadi. Ushbu dastur innovatsiya madaniyatini tarbiyalash va yosh avlodni tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishga undashda muhim ahamiyat kasb etdi. Bundan tashqari, Toshkent shahridagi "Yashnobod" innovatsion texnoparki kabi texnoparklar va innovatsion klasterlarning tashkil etilishi tadbirkorlik subyektlariga yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va tijoratlashtirish uchun zarur infratuzilma va resurslarni taqdim etadi (5).

O'zbekistonda xususiy sektor ham innovatsiyalarni asosiy strategik ustuvor yo'nalish sifatida tobora ko'proq o'zlashtirmoqda. Turli tarmoqlar, jumladan, ishlab chiqarish, qishloq xo'jaligi va xizmat ko'rsatish sohalaridagi korxonalar o'z jarayonlari, mahsulotlari va xizmatlarini yaxshilash uchun zamonaviy texnologiyalarga sarmoya kiritmoqda. Misol uchun, O'zbekistondagi yirik tarmoqlardan biri bo'lgan to'qimachilik sanoati mahsuldorlik va mahsulot sifatini oshirish maqsadida avtomatlashtirish va raqamlashtirish kabi ilg'or texnologiyalarni integratsiya qilmoqda. Xuddi shunday, qishloq xo'jaligi sektori hosildorlik va barqarorlikni oshirish uchun aniq dehqonchilik va biotexnologiya kabi innovatsion texnikalarni o'zlashtirmoqda. Misol sifatida shu aytish zarur O'zbekiston Respublikasi Kichik tadbirkorlik subyektlarining jami YaIMdagi ulushi so'ngi yillardagi natijalarini tahlil qilib ko'radigon bo'lsak innovatsiyalarni kichik biznes subyektlari qanchalar zarurligi 1-jadvalda korishimiz mumkin.

1-jadval: Kichik tadbirkorlik subyektlarining jami YaIMdagi ulushi (%)

No	Hudud nomlari/yillar	2020	2021	2022	2023	2024-Q1
1	O'zbekiston Respublikasi	54,8	54,1	51,8	51,2	42,7
2	Qoraqalpog'iston Respublikasi	58,3	56,3	56,6	58,7	49
3	Andijon viloyati	70,1	72,2	69,5	66	56,4
4	Buxoro viloyati	75,7	75,9	74,1	71,7	62,2
5	Jizzax viloyati	83	80,1	78,4	73,7	65,6
6	Qashqadaryo viloyati	71,6	69,9	68,1	68,4	57,6
7	Navoiy viloyati	25,7	27,1	26,8	26	18,6
8	Namangan viloyati	74,7	73,8	72,8	72,8	64,4
9	Samarqand viloyati	74,3	74,1	71,4	72,8	68,2

10	Surxondaryo viloyati	77,2	77	76,8	75,9	69,5
11	Sirdaryo viloyati	70,7	69,1	65,4	63,6	52,3
13	Toshkent viloyati	49,5	45,6	46,5	48,7	45,2
14	Farg'ona viloyati	70,7	69,8	68,9	69,5	64
15	Xorazm viloyati	76,2	73,7	71,6	69,7	63
16	Toshkent shahri	51,5	48,8	46,8	49,8	49,7

Manba: O'zbekiston Resublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentligi ma'lumotlari asosida yaratilgan.

Raqaamlarni o'zgarishidan ko'rishimiz mumkinki kichik tadbirkorlik subyektlarini ulushi kamayganini ko'rishimiz mumkin. Albatta O'zbekistonning yaqin kelajakka qo'ygan strategik maqsadlariga erishish jarayonida bu raqamlarini o'sishi mutaxassislar tomonidan takidlanmoqda.

Biznes va ilmiy muassasalar o'rtasidagi hamkorlik O'zbekistondagi innovatsion landshaftning yana bir muhim jihatidir. Universitetlar va ilmiy muassasalar bilim va texnologiyalarni uzatish, birgalikda tadqiqotlar olib borish va sanoat muammolariga amaliy yechimlarni ishlab chiqish uchun soha vakillari bilan yaqin hamkorlik qilmoqda. Ushbu hamkorlik ko'pincha qo'shma ilmiy-tadqiqot loyihalarini moliyalashtirish va qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydigan davlat dasturlari orqali amalga oshiriladi. Akademiya va sanoat o'rtasidagi bu sinergiya mustahkam innovatsion ekotizimni yaratish va tadqiqot natijalari samarali mahsulot va xizmatlarga aylantirishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Shuningdek, O'zbekiston global innovatsion tarmoqqa faol integratsiyalashishga intilmoqda. Mamlakatimiz xalqaro tashkilotlar va xorijiy hukumatlar bilan ilm-fan va texnologiya sohasida hamkorlikni kengaytirish maqsadida ko'plab shartnomalar imzolagan. Bu hamkorlik nafaqat ilg'or texnologiyalar va tajribalardan foydalanish imkonini beradi, balki o'zbek innovatsiyalari uchun yangi bozorlarni ham ochadi. Jumladan, Janubiy Koreya, Germaniya va Xitoy kabi davlatlar bilan hamkorlik qo'shma korxonalarni tashkil etishga va texnologiya transferi bo'yicha kelishuvlarga olib keldi, bu esa mamlakat innovatsion kun tartibini ilgari surishda muhim ahamiyatga ega (6).

O'zbekistonda moliya sektori ham innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash maqsadida rivojlanmoqda. Ayniqsa, innovatsion startaplar va yuqori o'sish potensial korxonalariga qaratilgan venchur kapitali va xususiy kapital fondlarining mavjudligi ortib bormoqda. Ushbu moliyaviy vositalar korxonalar uchun xavfli, ammo yuqori foyda keltiruvchi innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun zarur kapitalni ta'minlaydi. Bundan tashqari, hukumat korxonalarni ilmiy-tadqiqot va innovatsiyalarga sarmoya kiritishni yanada rag'batlantirish uchun soliq imtiyozlari va grantlarni joriy qilinmoqda.

Bunday ijobiy o'zgarishlarga qaramasdan, O'zbekistonda innovatsiyalar salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun hal qilinishi kerak bo'lgan vazifalar ham mavjud. Ular orasida malakali ishchi kuchini shakllantirish uchun ta'lim va kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, ilmiy-tadqiqot ishlariga ko'proq sarmoya kiritishni rag'batlantirish maqsadida intellektual mulk himoyasini kuchaytirish va yanada mustahkam tadbirkorlik madaniyatini rivojlantirish kiradi. Ushbu muammolarni hal qilish innovatsiyalar uchun qulay muhit yaratish uchun hukumat, xususiy sektor va akademik doiralarning muvofiqlashtirilgan sa'y-harakatlarini talab qiladi (7).

O'zbekiston Respublikasida innovatsion faoliyatning tadbirkorlik subyektlarida tutgan ahamiyati va o'rni turli tashabbus va islohotlar orqali tobora ko'proq e'tirof etilib, qo'llab-quvvatlanmoqda. Hukumatning faol yondashuvi xususiy sektorning innovatsiyalar va xalqaro hamkorlikka ortib borayotgan sadoqati bilan birgalikda dinamik va istiqbolli innovatsion ekotizimni yaratmoqda (8). Muammolar qolayotgan bo'lsa-da, shu paytgacha erishilgan yutuqlar innovatsiyalar sohasida uzluksiz o'sish va rivojlanish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatning o'rni ham muhim, ham o'zgartiruvchidir. Mamlakat o'z iqtisodiyotini modernizatsiya qilishga va jahon bozoriga chuqurroq integratsiyalashga intilayotgan bir paytda innovatsiyalarni rag'batlantirish o'sish va rivojlanishning asosiy omili sifatida namoyon bo'ldi. Innovatsiyalarga bunday strategik urg'u turli sohalarda, jumladan, qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish va axborot texnologiyalarida yaqqol namoyon bo'ladi, bu yerda yutuqlar unumdorlik, samaradorlik va raqobatbardoshlikni sezilarli darajada oshganligidir.

Hukumat siyosati va tashabbuslari innovatsiyalar uchun qulay muhit yaratishda hal qiluvchi rol o'ynadi. Ilmiy-tadqiqot va ishlanmalar, texnologik infratuzilma va ta'limga yo'naltirilgan investitsiyalar mustahkam innovatsion ekotizim uchun asos yaratdi. Bundan tashqari, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash dinamik va barqaror iqtisodiyotga hissa qo'shadigan yangi biznes modellari va O'zgaruvchan texnologiyalarning paydo bo'lishini kuchaytirdi.

O'zbekistondagi tadbirkorlik subyektlari innovatsion tajribalarni o'zlashtirishda faollik ko'rsatdi. Eng ilg'or texnologiyalarni o'zlashtirib, yangi mahsulot va xizmatlarni ishlab chiqish orqali ular nafaqat o'z ko'rsatkichlarini oshiribgina qolmay, balki mamlakatning kengroq iqtisodiy o'zgarishiga ham hissa qo'shdilar. Qishloq xo'jaligi va ishlab chiqarish kabi sohalarida innovatsion amaliyotlarning muvaffaqiyatli joriy etilishi barqaror va inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun innovatsiyalar salohiyatini ta'kidlaydi.

Oldinga qarab, O'zbekiston o'zining innovatsion ekotizimini rivojlantirishda davom etmoqda. Bunga raqamli ko'nikmalarga doimiy sarmoya kiritish, davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish va me'yoriy-huquqiy bazalar innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashini ta'minlash kiradi. Ushbu e'tiborni saqlab qolish orqali O'zbekiston XXI asrning Talablari va imkoniyatlariga javob bera oladigan raqobatbardosh va istiqbolli iqtisodiyot sifatidagi mavqeini ta'minlashi mumkin. Shunday qilib, tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatning ahamiyatini e'tibordan chetda qoldirib bo'lmaydi, chunki u O'zbekistonning iqtisodiy strategiyasi va kelajak farovonligining asosi bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.05.2018-y. PQ-3697-son "Faol tadbirkorlik va innovatsion faoliyatni rivojlantirish uchun shart-sharoitlarni yaratish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori. lex.uz/docs/3723272
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022-y. PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. lex.uz/uz/docs/-5841063.
3. Qosimova M.S., Shodibekova D. A., Yusupov M. A., Samadov A.N. Kichik biznesni boshqarish. O'quv qo'llanma. –T.: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2005. 160 b.
4. Qishloq xo'jalik mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari. B.Ibrohimov, Sayfiddinov S.A., 2024 r., Jurnal:Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot.ISSN: 2992-8982, 2024 yil № 4 (50-54), ctp. 50-54.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 05.07.2017 yildagi 468-son.
6. MINTAQADA BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MILASHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI RIVOJLANTIRISH. Nizomiddin O'g'li, X. U. 2022 r., Journal of new century innovations, 11(8), ., ctp. 18–25.
7. Iqtisodiyot tarmoqlarida davlat-xususiy sherikligini rivojlantirishning investisiyaviy vositalari va ularning innovatsion taraqqiyotdagi ahamiyati. . Qodirov, J. 2024 r., Nordic_Press, 2(0002).
8. KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI MARKETING FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. . Ashurov, J. 2022 r., Science and innovation in the education system, 1(4),, ctp. 77-81.

MUNDARIJA

I shu'ba

IJTIMOY-IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH UCHUN "YASHIL" IQTISODIYOTGA JADAL O'TISH

Section I

ACCELERATED TRANSITION TO A GREEN ECONOMY TO ACHIEVE SOCIO-ECONOMIC SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

I секция

УСКОРЕННЫЙ ПЕРЕХОД К "ЗЕЛеной" ЭКОНОМИКЕ ДЛЯ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

The Development of Marketing Innovations in Retail Trade	4
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Направления совершенствования стратегии компании для успешной организации IPO	9
Шахзод Сайдуллаев	
"Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	11
Abdurahmonov Xolboy To'xtayevich	
Тўқимачилик саноати кластерлари инновацион фаолиятининг барқарор ривожланиш муаммолари ва ечимлари	14
Икрамов Мақсад Муратович	
O'zbekistonda chakana savdo korxonalarini rivojlanishi va innovatsion faoliyati	20
Karimov Baxrom Ilxomjonovich	
Unveiling the Dynamics of Agglomeration Economies in Sustainable Development	24
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik mahsulotlari bozorini diversifikatsiyalash usullari	28
Raximov Furqat Jalolovich	
Qashqadaryo viloyatida Safari turizmini rivojlantirish dinamikasini o'rganish	32
Ro'ziyev Bobir Akramovich	
Брендни шакллантириш ва ривожлантириш бўйича замонавий маркетинг назариялари ва стратегиялари	34
Зияева Шахло Шоакбар қизи	
The Development of Marketing Innovations in Retail Trade	37
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Ногиронлиги бор шахсларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш масалалари	42
Каримов Бекзоджон Илхомович	
Ichki turizmni rivojlanlantirish tashkiliy mexanizmining asosiy prinsiplari	45
Dehqonov Burxon Rustamovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda ko'zi ojizlar bandligining innavatsion yechimi	48
Usmonov Ziyodulla Ulmas o'g'li	
Аудиторлик текширувини халқаро стандартлар асосида ташкил этиш хусусиятлари	51
Исмоилова Феруза Исроиловна	

II shu'ba

“YASHIL” IQTISODIYOTGA INNOVATSIYALARNI KENG JORIY ETISHDA
ILMIY TADQIQOT ISHLARINING LOYIHAVIY ISTIQBOLLARI

Section II

DESIGN PERSPECTIVES FOR RESEARCH WORK ON THE WIDE IMPLEMENTATION
OF INNOVATIONS IN THE GREEN ECONOMY

II секция

ПРОЕКТНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ РАБОТ
ПО ШИРОКОМУ ВНЕДРЕНИЮ ИННОВАЦИЙ В “ЗЕЛЕНУЮ” ЭКОНОМИКУ

Ta'minot zanjirini boshqarishda transport logistikasi usullarini takomillashtirish.....	56
Zoxidova Nazokat Berdimurot qizi	
Rivojlanayotgan mamlakatlarda fond bozorining rivojlanishi tahlili.....	58
Axmedov Doniyorbek Ulugbek o'g'li	
Davlat moliyasini boshqarishda moliyaviy nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari.....	60
Kultayev Farxod Shavkatovich	
Янги Ўзбекистонда инсон экологиясини юксалтиришнинг инновацион механизмлари.....	62
Ҳакимов Назар Ҳакимович, Раҳмонов Дўстмурод Абдиназарович	
Тадбиркорлик субъектларини ривожлантиришда саноат ипотекасининг ўрни.....	67
Султанов Баҳром Бегдуллаевич	
Ижтимоий ҳимояни ривожлантиришда янгича ёндашувлар.....	70
Каримов Бекзоджон Илхомович	
Капитал бозорини ривожлантириш масалалари.....	72
Турдиева Узайда Омирбаевна	
Инновацион тараққиёт йўлига ўтиш даврида меҳнатга ҳақ тўлашнинг рағбатлантирувчи таъсирини оширирилиши.....	74
Алимжон Қулматов	
Zamonaviy logistika tizimida marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	78
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
The Development of Marketing Innovations in Retail Trade.....	81
Shakhriyor Sadullaev, Sadullayeva Shahrizoda	
Innovatsion rivojlanishni baholovchi statistik ko'rsatkichlar tizimini takomillashtirish (xorij tajribasi).....	86
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Махсус иқтисодий зоналар фаолияти самарадорлигини ошириш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида.....	90
Давлаев Ғолиб Ашурович	
Hududlarning iqtisodiy jihatdan rivojlantirishda “yashil” iqtisodiyot va “yashil” ish o'rinlarining ahamiyati.....	92
Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor og'li	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalar jarayonlarini samarali boshqarish yo'llari.....	94
Safarova Dilfuza Baxramovna	
Ижтимоий харажатларни молиялаштиришнинг асосий масалалари.....	99
Тураев Очил Ярашевич	
Инсофли солиқ тўловчиларни кўпайтириш – солиқ кўрсаткичларининг муҳим омили сифатида.....	102
Абдурасулов Алишер Абдурасулович	
Ўзбекистоннинг солиқ сиёсати – макроиқтисодий барқарорликни таъминлашнинг муҳим омилидир...106	
Ҳотамов Алишер Фарходович	
Мулкий муносабатларни ривожлантиришга таъсир этувчи омилларни тартибга солиш ва самарали бошқариш усуллари.....	109
Бобобеков Эргаш Абдумаликович	

III shu'ba

YANGI O'ZBEKISTONDAGI KO'P VEKTORLI, PROGMAKIK, KONSEPTUAL ISLOHOTLARIDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI KENG JORIY ETISH ORQALI TARKIBIY O'ZGARTIRISHLARNI CHUQURLASHTIRISH

Section III

DEEPENING STRUCTURAL CHANGES DUE TO WIDE IMPLEMENTATION OF "GREEN" ECONOMY IN MULTI-VECTOR PROGRAMMATIC, CONCEPTUAL REFORM IN THE NEW UZBEKISTAN

III секция

УГЛУБЛЕНИЕ СТРУКТУРНЫХ ПЕРЕМЕН ЗА СЧЕТ ШИРОКОГО ВНЕДРЕНИЯ "ЗЕЛеной" ЭКОНОМИКИ В МНОГОВЕКТОРНЫХ ПРОГРАМАТИЧЕСКИХ, КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ РЕФОРМАХ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ

Инклюзив иқтисодий ўсиш: назария, муаммо ва уларнинг ечимлари.....	113
Тангрибердиев Сулаймон Камилжонович	
О'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari.....	116
Davranov Iskandar Jumayevich	
Предпосылки развития зелёного финансирования коммерческими банками Узбекистана	123
Шадиева Дилдора	
Тижорат банкларининг молиявий барқарорлигини ошириш йўллари.....	125
Йўлдошев Сафармурод Муҳаммадович	
Анализ и оценка учета финансовых результатов и направления его к совершенствованию.....	128
Шин Инесса Олеговна	
Soliq ma'muriyatchiligini raqamlashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirishning ustuvor yo'nalishlari ...	132
Davranov Iskandar Jumayevich	
Йирик инвестиция лойиҳаларини ишлаб чиқиш, самарали молиялаштириш манбаларини аниқлаш ва уларни амалга оширишда юзага келадиган асосий хатарлар (рисklar)ни таҳлил қилиш ("Олмалиқ КМК" АЖ мисолида)	135
Аббосхон Азимов Гайратиевич	
Тижорат банкларининг молиявий барқарорлигини ошириш йўллари.....	139
Йўлдошев Сафармурод Муҳаммадович	
Корпоратив тузилмаларда дебитор қарздорлиқнинг иқтисодий моҳияти ва асосий мезонлари	142
Мустафаева Шахло Мирзакуловна	
Тижорат банкининг комплаенс назорати, унинг моҳияти ва аҳамияти.....	145
Юнусов Бахтиёр Шавкатович	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	149
Kadirov Laziz	
Xorijiy mamlakat banklarida ilk bor komplayens nazoratiga bo'lgan ehtiyoj hamda sanksiyon komplayensning o'ziga xos xususiyatlari	152
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
Raqamli iqtisodiyotda rivojlangan davlatlar tajribasi asosida mehnat unumdorligini oshirish asoslari.....	154
Abduraimov Abdulaziz Ulug'bek o'g'li	
Yer va suv resurslaridan samarali foydalanish asosida o'simlikchilik samaradorligini oshirish	157
Khalimova Ditora Olimboyevna	
Камбағалликни ҳудудларда қисқартиришнинг хорижий тажрибалари.....	161
Ҳамдамов Шаҳзод Илҳом ўғли	
Предпосылки развития зелёного финансирования коммерческими банками Узбекистана	164
Шадиева Дилдора	
O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik subyektlarida innovatsion faoliyatning ahamiyati va o'rni	167
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li	

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. Maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.